

Tóth Zoltán: A vakok képzetvilága. (*Gyógypedagógiai Könyvtár. Szerkesztik: Szentgyörgyi Gusztáv és Tóth Zoltán.*) Kiadja a Magyar Gyógypedagógiai Társaság. Budapest, 1927. (K. 8-r., 200 l.)

Újabban a magyar gyógypedagógia területén lelkes munkát, nemes előtörést látunk, melynek egyik pompás bizonyága Tóth Zoltánnak fentebb említett alapos munkája is. A műnek két nagy előnyét látom. Egyik előnye, hogy pontos lélektani megfigyelések segítségével élénk tárja a vakok lelki világát. Ez a kép, ahogyan a szerző szakavatott tollával megrajzolta, megrázóan szomorú, sokszor könnyekre fakasztóan megrendítő, de mégsem vigasztalan, mert ha a vakok lelkének kiművelését nem hanyagoljuk el, hanem kellő időben ahhoz értő szakemberre bízuk, magas lelki műveltségre tehet szert a vak, e mellett a testi ügyességekben is hihetetlen fejlettséget érhet el. És itt rögtön rá kell mutatnunk a Tóth Zoltán munkájának másik kiválóságára, amely abban áll, hogy minden egyes lélektani megállapítása után azonnal a gyógypedagógus felé fordul s azt a legmodernebb szakpedagógiai eljárást ismerteti, amelynek segítségével a vakoknál tapasztalható fogyatkozást eltüntetni vagy legalább enyhíteni lehet és kell. Épp azért a művet mind a vakok gyógyító nevelésében, mind a gyógypedagógiai pályára készülő kiképzésében úttörőnek kell tekintenünk.

Megállapításaiból hadd álljon itt egy pár. A kis vak gyermek éppúgy beszél, mint a látó; ha azonban a beszédben előforduló tárgyokról, cselekményekről, helyzetekről közelebbi felvilágosítást akarunk szerezni, akkor látjuk meg, hogy sok dologról beszél, amiről csak igen kevés, vagy tökéletlen vagy hiányos képzele van, vagy pedig képzele egyáltalán nincs. Egyik kis vak gyermek elmondotta, hogy édes apja a napszámosokkal együtt korán reggel kikocsizott a kukoricaföldre letörni a kukoricát. A tengerit egész nap szekérral hordták haza és otthon az eresz alá dobálták, este pedig megfosztották. Hogy honnan tudja mindezeket? Hát a konyhaajtóban ült és hallotta. Ha mármost elgondoljuk, hogy azok a hallási ingerek, amelyek segítségével a kukoricatörésről tudomást szerzett — hallotta a készülődést, valamint a kukoricát hazaszállító kocsik zörgését, a kocsis hangját, a lovak dobogását és a tornác alá leszórt kukorica zörgését — főleg a cselekmény megtörténtét jelzik, de a külső megjelenési formáról értesítést nem adnak: akkor látjuk csak a valóságnak megfelelően azt az elszomorító tényt, hogy a vak gyermek beszédét a megtörtént cselekmény képzeleteleminek mily tökéletlen foszlányai kísérték és mégis az egész cselekményt jól el tudta mondani. Megtörténik az is, hogy az állatokat sokszor az állványon található repedésről vagy formájuk lényegéhez nem tartozó tömési hibáról, vagy pedig egyetlenegy lényegesebb részletformáról (nagy fül, hosszú lábak stb.) határozzák meg. Hogy a távolságképzetekben mily szegények a vakok, mutatja az alábbi eset. Az egyik elsőosztályos kis vak lány a földszinten lévő mintázóterem ablakából többször kimászott a kertbe. Egy alkalommal a második emeleten lévő társalkodó szobában tartózkodtak, ahol a kis leány egyik társával fogadott, hogy a társalgó ablakából is ki tud mászni a kertbe. Persze sejtelmé

sem volt arról, hogy a második emeleti ablak a föld felett milyen magasan van. A nyitott ablakon keresztül kimászott és az emeletről lezuhant. Szerencséjére csak egyik lábát törte el. Beteggyógyában elmondta, hogy nem tudja, milyen magasan van s azt hitte, hogy a társalkodóból is kiléphet az údvarra éppúgy, mint a mintázóteremből. Sokan hiszik ma is, hogy a vakok hallása fejlettebb a látókénál, de ez tévedés. Újabb kísérletes vizsgálatok bebizonyították, hogy a vakok hallása átlag semmivel sem jobb, sőt gyengébb a látókénál. Kunz pontos vizsgálatok után a vakok átlagos hallási távolságát 311, a látókét 374 cm-nek találta. Felette érdekesek a szerzőnek a később megvakultakon végzett vizsgálatai is. Végül felveti azt a fogas kérdést, amely a műveltebb vakokat és a látó szakembereket érthető okokból sokszor foglalkoztatja, hogy t. i. a kizárólag vagy főként látás útján szerezhető képzet-elemeket vagy képzeteket lehet-e valami más úton-módon a vakoknak is nyújtani. A válasz, sajnos nagyon kevés reményt nyújt a szegény vakoknak.

A szerző Dr. Ranschburg Pálnak, egykori tanárának ajánlotta doktori disszertációjának készült művét s elismerés illeti a Magyar Gyógypedagógiai Társaságot, hogy a kiadási költségek elvállalásával lehetővé tette annak megjelenését s a kiadással gazdagította gyógypedagógiai irodalmunkat.

Igen értékes az utolsó fejezet, mert ebben a művet bő irodalmi tájékoztató egészíti ki. Itt azt látjuk, hogy a külföldi irodalmi termékek felsorolásában elég részletes a szerző, sőt van olyan író is, akinek ugyanazt a művét kétszer is felsorakoztatja (Rennenfeld S. Regina: *Des Lichtes Melodie*); de ugyanakkor a hazai vakügyi szakirodalom termékeiről egyáltalán említést sem tesz. Reméljük, hogy ezt a hiányt a mielőbb megjelenő második kiadásban pótolja.

Eltes Máttyás.

Márton Béla dr.: *A földrajztanítás módszertana.* Debrecen—Budapest, 1927.

Csáthy Ferenc egyetemi könyvkereskedés és irodalmi vállalat r.-t. kiadása. (K. 8-r., 152 l.)

A debreceni egyetem földrajztanárának szerkesztésében *Gaea* címmel új könyvsorozat indult meg. A népszerűsítő vállalat a föld, az élet és a tudomány könyveit akarja a nagyközönségnek nyújtani. A sorozat első kötete a címben jelzett munka. Megjelenése tehát ilyen körülmények között nemcsak a szorosán vett szakembert érdekli.

Kettős rendeltetésének azonban szerény véleményünk szerint nehezen fog megfelelni. Külső alakja szegényes s a tartalma sem mindenben modern és helytálló. Művelt és komoly könyveket olvasni szerető nagyközönségünknek a könyvvel szemben ma már igényei is vannak. Ilyesfajta munkákban a tartalomjegyzék és a tárgymutató elengedhetetlen. A földrajztanítás módszertanának új könyvében pedig mind a kettő hiányzik. Használhatóságát és áttekinthetőségét ez mindenestre már megnehezíti.

Tartalmát illetően a legnagyobb kifogásunk az, hogy a szerző nem ismeri a magyarországi fiú- és leányközépiskolák, valamint a polgári leányiskolák új tantervét és utasításait. Így tehát mindaz, amit a *Tanterv* c. fejezetben (19—